DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)

23. december 2009 *

I sag C-403/09 PPU,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 68 EF og 234 EF, indgivet af Višje sodišče v Mariboru (Slovenien) ved afgørelse af 19. oktober 2009, indgået til Domstolen den 20. oktober 2009, i sagen indledt af

Jasna Detiček

mod

Maurizio Sgueglia,

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, K. Lenaerts, og dommerne R. Silva de Lapuerta, E. Juhász, J. Malenovský (refererende dommer) og D. Šváby,

* Processprog: slovensk.

generaladvokat: Y. Bot
justitssekretær: ekspeditionssekretær L. Hewlett,

på grundlag af den forelæggende rets anmodning af 19. oktober 2009, indgået til Domstolen den 20. oktober 2009, om at undergive den præjudicielle forelæggelse en hasteprocedure i henhold til procesreglementets artikel 104b,

idet Tredje Afdeling den 27. oktober 2009 har besluttet at efterkomme denne anmodning,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 7. december 2009,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Jasna Detiček ved odvetnik B. Žibret

— Maurizio Sgueglia ved odvetnik L. Varanelli

— den slovenske regering ved N. Aleš Verdir, som befuldmægtiget

— den tjekkiske regering ved M. Smolek, som befuldmægtiget

— den tyske regering ved J. Kemper, som befuldmægtiget

— den franske regering ved B. Beaupère-Manokha, som befuldmægtiget

— den italienske regering ved I. Bruni, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato F. Arena

— den lettiske regering ved K. Drevina, som befuldmægtiget

— den polske regering ved M. Arciszewski, som befuldmægtiget

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved A.-M. Rouchaud-Joët og M. Žebre, som befuldmægtigede,

og efter at have hørt generaladvokaten,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel forelæggelse vedrører fortolkningen af artikel 20 i Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 af 27. november 2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1347/2000 (EUT L 338, s. 1).

2 Anmodningen er blevet fremsat i forbindelse med en tvist mellem Jasna Detiček og Maurizio Sgueglia i anledning af forældremyndigheden over deres datter Antonella.

Retsforskrifter

Fællesskabsbestemmelser

3 12. betragtning til forordning nr. 2201/2003 har følgende ordlyd:

»De kompetenceregler, der fastsættes i denne forordning for sager vedrørende forældreansvar, er udformet under hensyntagen til barnets bedste og bygger navnlig på kriteriet om nærhed. Dette betyder, at kompetencen først og fremmest bør tilfalde

retterne i den medlemsstat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted, undtagen i visse situationer, hvor barnets opholdssted ændres, eller hvor indehaverne af forældreansvar har aftalt andet.«

4 16. betragtning til forordningen præciserer:

»Denne forordning bør ikke være til hinder for, at retterne i en medlemsstat i hastetilfælde kan anvende foreløbige, herunder sikrende, retsmidler over for personer eller aktiver, der befinder sig i denne medlemsstat.«

5 Følgende fremgår af 21. betragtning til forordningen:

»Anerkendelsen og fuldbyrdelsen af retsafgørelser truffet i en medlemsstat bør være baseret på princippet om gensidig tillid, og grundene til ikke-anerkendelse bør begrænses til det nødvendige minimum.«

6 33. betragtning til forordning nr. 2201/2003 er affattet som følger:

»Denne forordning anerkender de grundlæggende rettigheder og respekterer principperne i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder [proklameret i Nice den 7. december 2000 (EFT C 364, s. 1, herefter »chartret«)]. Den søger især at sikre fuld respekt for børns grundlæggende rettigheder som omhandlet i artikel 24 i nævnte charter.«

7 Forordningens artikel 2 bestemmer:

»[…]

I denne forordning forstås ved:

[…]

4) »retsafgørelse«: enhver afgørelse om skilsmisse, separation eller omstødelse af ægteskab og enhver afgørelse om forældreansvar truffet af en ret i en medlemsstat, uanset hvordan den betegnes, såsom dom eller kendelse

[…]

11) »ulovlig fjernelse eller tilbageholdelse af et barn«: et barns fjernelse eller tilbageholdelse:

a) når denne strider mod en forældremyndighed, som er tilkendt ved en retsafgørelse, eller som består som følge af loven eller en aftale, der er gyldig i henhold til lovgivningen i den medlemsstat, hvor barnet havde sit sædvanlige opholdssted umiddelbart før fjernelsen eller tilbageholdelsen, og

b) for så vidt denne forældremyndighed faktisk blev udøvet, i fællesskab eller alene, da fjernelsen eller tilbageholdelsen fandt sted, eller ville være blevet udøvet, hvis ikke fjernelsen eller tilbageholdelsen var sket. Forældremyndigheden anses for at blive udøvet i fællesskab, når en af indehaverne af forældreansvar ikke i henhold til en retsafgørelse eller som følge af loven kan bestemme, hvor barnet skal bo, uden samtykke fra en anden indehaver af forældreansvar.«

8 Forordningens artikel 8, stk. 1, bestemmer:

»Kompetencen til at træffe afgørelse om spørgsmål vedrørende forældreansvar over for et barn ligger hos retterne i den medlemsstat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted på det tidspunkt, hvor sagen anlægges.«

9 Samme forordnings artikel 20 med overskriften »Foreløbige, herunder sikrende, retsmidler« bestemmer:

»1. Denne forordning er ikke til hinder for, at retterne i en medlemsstat i hastetilfælde kan anvende de foreløbige, herunder sikrende, retsmidler, der er fastsat i denne medlemsstats lovgivning, over for personer eller aktiver i denne medlemsstat, selv om en ret i en anden medlemsstat i medfør af denne forordning har kompetence til at påkende sagens realitet.

2. Retsmidler, der er bragt i anvendelse i medfør af stk. 1, ophører med at gælde, når den ret i en medlemsstat, der i medfør af denne forordning har kompetence til at påkende sagens realitet, har truffet de foranstaltninger, den finder relevante.«

10 Artikel 21, stk. 1 og 3, i forordning nr. 2201/2003 bestemmer:

»1. Retsafgørelser, der er truffet i en medlemsstat, anerkendes i de øvrige medlemsstater, uden at der stilles krav om anvendelse af en særlig procedure.

[…]

3. En berettiget part kan efter proceduren i afdeling 2 få fastslået, at en retsafgørelse skal anerkendes, eller at en retsafgørelse ikke skal anerkendes, jf. dog afdeling 4.

[…]«

Haagerkonventionen af 1980

11 Artikel 12 i Haagerkonventionen af 25. oktober 1980 om de civilretlige virkninger af internationale barnebortførelser (herefter »Haagerkonventionen af 1980«) bestemmer:

»Hvis et barn er blevet ulovligt bortført eller tilbageholdt som angivet i artikel 3, og hvis der, da sagen blev indledt ved den judicielle eller administrative myndighed i den

kontraherende stat, hvor barnet befinder sig, er gået mindre end ét år fra den dag, da den ulovlige bortførelse eller tilbageholdelse fandt sted, skal den pågældende myndighed bestemme, at barnet straks skal gives tilbage.

Også i de tilfælde, hvor sagen er blevet indledt efter udløbet af den periode på et år, der er nævnt i foregående stykke, skal den judicielle eller administrative myndighed bestemme, at barnet skal gives tilbage, medmindre det godtgøres, at barnet er faldet til i sine nye omgivelser.

Hvis den judicielle eller administrative myndighed i modtagerstaten har grund til at tro, at barnet er blevet bortført til en anden stat, kan den afslutte sagen eller afvise anmodningen om tilbagegivelse af barnet.«

12 Artikel 13 i Haagerkonventionen af 1980 har følgende ordlyd:

»Uanset bestemmelserne i den foregående artikel har den judicielle eller administrative myndighed i modtagerstaten ikke pligt til at bestemme, at barnet skal tilbagegives, hvis den person, institution eller anden myndighed, som modsætter sig tilbagegivelsen, godtgør, at:

a) den person, institution eller anden myndighed, som drog omsorg for barnets person, ikke faktisk udøvede forældremyndigheden, da bortførelsen eller tilbageholdelsen fandt sted, eller havde samtykket i eller efterfølgende affundet sig med bortførelsen eller tilbageholdelsen, eller

b) der er en alvorlig risiko for, at tilbagegivelsen vil udsætte barnet for fysisk eller psykisk skade eller på anden måde sætte barnet i en situation, som det ikke bør tåle.

Den judicielle eller administrative myndighed kan også nægte at tilbagegive barnet, hvis den finder, at barnet modsætter sig tilbagegivelsen, og at barnet har nået en sådan alder og modenhedsgrad, at der bør tages hensyn til barnets mening.

Når de judicielle eller administrative myndigheder overvejer de forhold, der er nævnt i denne artikel, skal de tage hensyn til de oplysninger vedrørende barnets sociale baggrund, som fremskaffes af centralmyndigheden eller en anden kompetent myndighed i den stat, hvor barnet har bopæl.«

Nationale bestemmelser

13 Artikel 411, stk. 1 og 3, i lov om retsplejen i civile sager (Zakon o pravdnem postopku) bestemmer:

»I ægteskabssager og i tvister i forholdet mellem forældre og børn kan retten anvende foreløbige retsmidler vedrørende underhold af de fælles børn og om, hvem der skal have børnene i deres varetægt, enten på begæring fra en af sagens parter eller ex officio. Retten kan derudover anvende foreløbige retsmildler vedrørende tilbagekaldelse eller begrænsning af samkvemsretten med børnene og fastsætte bestemmelser om udøvelse af samkvemsretten.

[…]

3. De foreløbige retsmidler, der fremgår af stk. 1 og 2, træffes i henhold til bestemmelserne i lov om sikrende retsmidler.«

14 Artikel 272, stk. 1, i lov om fuldbyrdelse og foreløbige retsmidler (Zakon o izvršbi in zavarovanju, herefter »ZIZ«) bestemmer:

»Retten kan anvende foreløbige retsmidler vedrørende opfyldelse af ikke-økonomiske krav, såfremt den person, der fremsætter et sådant krav, godtgør, at der er tale om et berettiget krav, eller at et sådant krav vil opstå over for en anden person, der er forpligtet til at indfri dette krav. Den person, der gør dette krav gældende, skal på passende vis […] kunne godtgøre, at det foreløbige retsmiddel er nødvendigt med henblik på at undgå, at der anvendes unødig tvang, eller at der opstår uoprettelig skade […]«

15 Artikel 267 i ZIZ bestemmer:

»Der kan anvendes foreløbige retsmidler inden iværksættelse af en retslig procedure, under sagen eller efter, at der er truffet afgørelse, så længe der ikke er sket fuldbyrdelse.«

16 Følgende fremgår af artikel 278, stk. 2, i ZIZ:

»Retten afslutter proceduren og ophæver retsmidlet, også efter anmodning fra den person, mod hvem kravet gøres gældende, når de faktiske omstændigheder, der ligger til grund for retsmidlerne, efterfølgende er ændret, således at retsmidlet ikke længere anses for nødvendigt.«

17 Artikel 105, stk. 3, i lov om ægteskab og familiemæssige forhold (Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih) bestemmer:

»Såfremt forældrene, selv med de sociale myndigheders bistand, ikke kan nå til enighed om, hvem der skal have forældremyndigheden over børnene, bestemmer retten, efter anmodning fra en eller begge forældre, at en af forældrene tildeles forældremyndigheden over samtlige børn, eller at forældremyndigheden over et eller flere børn tildeles den ene forælder, mens den anden forælder tildeles forældremyndigheden over de andre børn. Retten kan også ex officio beslutte at tildele forældremyndigheden til en tredjeperson […]«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

18 Jasna Detiček, som er slovensk statsborger, og Maurizio Sgueglia, som er ægtefæller, der er ved at blive skilt, har boet i Rom (Italien) i 25 år. Deres datter Antonella er født den 6. september 1997.

19 Den 25. juli 2007 besluttede den kompetente ret i Tivoli (Italien) (herefter »retten i Tivoli«), for hvilken ægtefællerne Detiček og Sgueglia havde indgivet en skilsmissebegæring, som også vedrørte forældremyndigheden over Antonella, midlertidigt at tildele forældremyndigheden over sidstnævnte alene til Maurizio Sgueglia og i forbindelse hermed at anbringe hende på et forsorgshjem, der drives af Suore Calasanziane i Rom.

20 Samme dag forlod Jasna Detiček Italien sammen med sin datter Antonella for at rejse til Slovenien, til byen Poljčane, hvor de på nuværende tidspunkt fortsat opholder sig.

21 Ved afgørelse af 22. november 2007 fra okrožno sodišče v Mariboru (den regionale domstol i Maribor) (Slovenien), som stadfæstedes ved afgørelse afsagt af Vrhovno sodišče (Sloveniens højeste domstol) den 2. oktober 2008, blev kendelsen fra retten i Tivoli af 25. juli 2007 erklæret for eksigibel på Republikken Sloveniens område.

22 På grundlag af denne afgørelse fra Vrhovno sodišče blev der ved okrajno sodišče v Slovenska Bistrici (den regionale domstol i Slovenska Bistrica) (Slovenien) iværksat en fuldbyrdelsesprocedure med henblik på at få barnet udleveret til Maurizio Sgueglia og anbragt på det nævnte forsorgshjem. Sidstnævnte ret har imidlertid ved kendelse af 2. februar 2009 udsat den pågældende fuldbyrdelse, indtil der er truffet endelig afgørelse i hovedsagen.

23 Den 28. november 2008 indgav Jasna Detiček en begæring for okrožno sodišče v Mariboru om foreløbige og sikrende retsmidler, som ville tildele hende forældremyndigheden over barnet.

24 Ved kendelse af 9. december 2008 efterkom denne ret begæringen fra Jasna Detiček og tilkendte hende den midlertidige forældremyndighed over Antonella. Retten baserede afgørelsen på artikel 20 i forordning nr. 2201/2003, sammenholdt med artikel 13 i Haagerkonventionen af 1980, og henviste som begrundelse for afgørelsen til, at der forelå ændrede omstændigheder, og barnets tarv.

25 Retten henviste herved til, at Antonella var faldet til i sine nye omgivelser i Slovenien. En tilbagevenden til Italien og en anbringelse på et forsorgshjem ville være skadeligt for hendes trivsel, eftersom det ville medføre et uopretteligt fysisk og psykisk traume. Desuden havde Antonella under retssagen i Slovenien udtrykt ønske om at blive hos sin moder.

26 Maurizio Sgueglia anfægtede denne kendelse for samme ret, som ved kendelse af 29. juni 2009 i sagen om foreløbige forholdsregler ikke gav ham medhold.

27 Maurizio Sgueglia appellerede sidstnævnte kendelse til Višje sodišče v Mariboru (appelretten i Maribor) (Slovenien).

28 Višje sodišče v Mariboru har under disse omstændigheder besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Har en ret i Republikken Slovenien (en EU-medlemsstat) i henhold til artikel 20 i forordning [nr. 2201/2003] kompetence til at anvende et sikrende retsmiddel, når en ret i en anden medlemsstat, der i henhold til samme forordning har kompetence til at påkende sagens realitet, allerede har anvendt et sikrende retsmiddel, der er erklæret for eksigibelt i Republikken Slovenien?

Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende:

2) Kan en slovensk ret i henhold til national ret (hvilket er muligt, jf. forordningens artikel 20) anvende et sikrende retsmiddel i henhold til artikel 20 i forordning [nr. 2201/2003], som ændrer eller ophæver et endeligt og eksigibelt sikrende retsmiddel, der er truffet af en ret i en anden medlemsstat, der i henhold til forordning [2201/2003] er kompetent til at træffe afgørelse om sagens realitet?«

Om hasteproceduren

29 Višje sodišče v Mariboru har anmodet om, at den præjudicielle forelæggelse undergives hasteproceduren i procesreglementets artikel 104b.

30 Den forelæggende ret har som begrundelse for denne anmodning henvist til, at der foreligger et eksigibelt sikrende retsmiddel truffet af den italienske ret, hvorved faderen tildeles forældremyndigheden over barnet, og et modstridende sikrende retsmiddel, der er truffet af den slovenske ret, hvorved moderen tildeles forældremyndigheden over barnet. Den forelæggende ret har også anført, at det er vigtigt, at der træffes afgørelse snarest muligt, eftersom en udsættelse af afgørelsen vil være i strid med hensynet til barnets tarv og vil kunne medføre en uoprettelig forværring af forholdet mellem barnet og faderen. Endelig har den forelæggende ret anført, at det, når alene henses til den midlertidige karakter af de sikrende retsmidler vedrørende forældremyndigheden over barnet, er nødvendigt, at Domstolen træffer afgørelse hurtigst muligt for ikke at forlænge den tilstand af retslig usikkerhed, der består.

31 Domstolens Tredje Afdeling har den 27. oktober 2009 efter at have hørt generaladvokaten besluttet at efterkomme den forelæggende rets anmodning om at undergive den præjudicielle forelæggelse en hasteprocedure.

Om de præjudicielle spørgsmål

32 Med de to spørgsmål, som behandles sammen, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 20 i forordning nr. 2201/2003 skal fortolkes således, at denne bestemmelse tillader en ret i en medlemsstat at anvende et foreløbigt retsmiddel i en sag om forældreansvar, som tilsigter at tildele forældremyndigheden over et barn, der befinder sig på denne medlemsstats område, til en af barnets forældre, når en ret i en anden medlemsstat, der i henhold til samme forordning har kompetence til at påkende sagens realitet i tvisten vedrørende forældremyndigheden, allerede har truffet en

afgørelse, hvorved den anden forælder midlertidigt tildeles forældremyndigheden over barnet, og denne afgørelse er erklæret for eksigibel på den førstnævnte medlemsstats område.

33 Det følger af fast retspraksis, at der ved fortolkningen af en fællesskabsbestemmelse ikke blot skal tages hensyn til ordlyden, men også til den sammenhæng, hvori bestemmelsen indgår, og de mål, der forfølges med den ordning, som den udgør en del af (jf. i denne retning navnlig dom af 18.5.2000, sag C-301/98, KVS International, Sml. I, s. 3583, præmis 21, af 23.11.2006, sag C-300/05, ZVK, Sml. I, s. 11169, præmis 15, og af 22.10.2009, sag C-301/08, Bogiatzi (gift Ventouras), Sml. I, s. 10185, præmis 39).

34 Det følger desuden af fast retspraksis, at det ikke blot påhviler medlemsstaterne at fortolke deres nationale ret på en måde, der er forenelig med fællesskabsretten, men også at sikre, at de ikke lægger en fortolkning af den afledte ret til grund, som kommer i konflikt med grundlæggende rettigheder, der beskyttes ved Fællesskabets retsorden, eller med andre generelle fællesskabsretlige principper (jf. i denne retning dom af 6.11.2003, sag C-101/01, Lindqvist, Sml. I, s. 12971, præmis 87, og af 26.6.2007, sag C-305/05, Ordre des barreaux francophones et germanophone m. fl, Sml. I, s. 5305, præmis 28).

35 Indledningsvis bemærkes, at det følger af 12. betragtning til forordning nr. 2201/2003, at de kompetenceregler, der fastsættes i denne forordning for sager vedrørende forældreansvar, er udformet under hensyntagen til barnets bedste og navnlig bygger på kriteriet om nærhed.

36 Det følger af artikel 8 i forordning nr. 2201/2003, at kompetencen til at træffe afgørelse om spørgsmål vedrørende forældreansvar i første omgang ligger hos retterne i den medlemsstat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted på det tidspunkt, hvor sagen anlægges. Disse retter befinder sig tæt på barnet og har derfor ofte lettest ved at bedømme, hvad der er bedst for det.

37 I den foreliggende sag fremgår det af forelæggelsesafgørelsen og af kendelsen af 9. december 2008 fra okrožno sodišče v Mariboru, at retten i Tivoli i overensstemmelse med nævnte artikel 8 er den ret, som har kompetence til at påkende sagens realitet i ethvert spørgsmål vedrørende forældreansvar i tvisten i hovedsagen.

38 Det følger imidlertid af artikel 20, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003, at retterne i den medlemsstat, hvor barnet befinder sig, under visse betingelser kan anvende de foreløbige, herunder sikrende, retsmidler, der er fastsat i denne medlemsstats lovgivning, selv om en ret i en anden medlemsstat i medfør af denne forordning har kompetence til at påkende sagens realitet. Eftersom denne bestemmelse udgør en undtagelse til den kompetenceordning, som er fastsat i den nævnte forordning, bør den fortolkes indskrænkende.

39 Som det fremgår af selve ordlyden af artikel 20, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003, kan de retter, som er omhandlet i denne bestemmelse, kun anvende sådanne foreløbige og sikrende retsmidler, hvis tre kumulative betingelser er opfyldt, nemlig at de pågældende retsmidler skal anvendes på en uopsættelig situation, at de skal anvendes over for personer eller aktiver, der befinder sig i den medlemsstat, hvori den ret, for hvilken sagen er indbragt, har sit sæde, og at de skal være af foreløbig karakter (jf. i denne retning dom af 2.4.2009, sag C-523/07, A, Sml. I, s. 2805, præmis 47).

40 Dersom blot en af disse betingelser ikke er opfyldt, er det planlagte retsmiddel følgelig ikke omfattet af artikel 20, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003.

41 For det første må betingelsen om, at der skal foreligge uopsættelighed, undersøges.

42 Eftersom artikel 20, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003 giver en ret, der ikke er kompetent vedrørende sagens realitet, kompetence til undtagelsesvis at anvende et foreløbigt retsmiddel vedrørende forældreansvar, må det lægges til grund, at det uopsættelig-

hedsbegreb, som er indeholdt i den nævnte bestemmelse, både vedrører den situation, som barnet befinder sig i, og det forhold, at det er praktisk umuligt at indbringe anmodningen vedrørende forældreansvar for den ret, som har kompetence til at påkende sagens realitet.

43 Det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, at okrožno sodišče v Mariboru i dens kendelse af 9. december 2008 har fastslået, at der er tale om en uopsættelig situation som omhandlet i artikel 20, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003, hvorved retten herved har henvist til omstændigheder, som er indtruffet, efter at retten i Tivoli har anvendt retsmidlet i sagen om forældreansvar, som tildelte forældremyndigheden over barnet alene til faderen. Disse ændrede omstændigheder følger af, at barnet i den mellemliggende periode er faldet godt til i de omgivelser, som hun i dag har i Slovenien. Under disse omstændigheder har okrožno sodišče v Mariboru vurderet, at barnets tilbagevenden til Italien, som ville følge af fuldbyrdelsen af kendelsen fra retten i Tivoli, vil anbringe barnet i en situation, som kan være til alvorlig skade for hendes trivsel.

44 De omstændigheder, som okrožno sodišče v Mariboru har henvist til, gør det imidlertid ikke muligt at fastslå, at der er tale om et hastetilfælde som omhandlet i artikel 20, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003.

45 For det første vil en anerkendelse af, at der er tale om et hastetilfælde i en situation som den, der er omhandlet i den foreliggende sag, være i strid med princippet om gensidig anerkendelse af retsafgørelser afsagt i medlemsstaterne, som er indført ved forordning nr. 2201/2003, et princip, som i sig selv, som det fremgår af 21. betragtning til nævnte forordning, er baseret på princippet om gensidig tillid mellem medlemsstaterne.

46 Blandt de regler, som er indeholdt i de principper, som er nævnt i den foregående præmis, bør navnlig fremhæves reglen i artikel 28, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003, hvorefter en i en medlemsstat truffet retsafgørelse om forældreansvar over for et barn, som er eksigibel i den pågældende medlemsstat, i princippet bør fuldbyrdes i

modtagerstaten, og forordningens artikel 31, stk. 3, hvorefter en retsafgørelse, der begæres fuldbyrdet, i intet tilfælde kan efterprøves med hensyn til sagens realitet.

47 I den foreliggende sag er der blevet truffet en midlertidig afgørelse vedrørende forældreansvar af den ret, som har kompetence til at påkende sagens realitet, nemlig retten i Tivoli, og denne afgørelse er blevet erklæret eksigibel i Slovenien. Hvis en ændring i de faktiske omstændigheder som følge af en gradvis proces, såsom barnets tilpasning til nye omgivelser, var tilstrækkeligt til i medfør af artikel 20, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003 at give en ret, som ikke har kompetente til at påkende sagens realitet, kompetence til at anvende et foreløbigt retsmiddel, som tilsigter at ændre et retsmiddel i en sag om forældreansvar truffet af den ret, der har kompetence til at påkende sagens realitet, vil det forhold, at fuldbyrdelsesproceduren i den medlemsstat, som anmodningen rettes til, varer længe, kunne bidrage til at skabe de betingelser, som gør det muligt for den første ret at hindre fuldbyrdelsen af den afgørelse, som er blevet erklæret for eksigibel. En sådan fortolkning af denne bestemmelse ville undergrave selve de principper, som denne forordning er baseret på.

48 For det andet bemærkes, at i den foreliggende sag følger ændringen i barnets situation af en ulovlig fjernelse som omhandlet i artikel 2, stk. 11, i forordning nr. 2201/2003. Det foreløbige retsmiddel, som okrožno sodišče v Mariboru har vedtaget, er således ikke blot baseret på artikel 20, stk. 1, i forordning nr. 2201/03, men også på artikel 13 i Haagerkonventionen af 1980, som udelukkende finder anvendelse ved ulovlige fjernelser eller ikke-tilbagegivelser.

49 En anerkendelse af, at der foreligger en uopsættelig situation i et tilfælde som det foreliggende, ville være i strid med formålet med forordning nr. 2201/2003, idet forordningen tilsigter at modvirke bortførelser og ikke-tilbagegivelser af børn mellem medlemsstaterne (jf. i denne retning dom af 11.7.2008, sag C-195/08 PPU, Rinau, Sml. I, s. 5271, præmis 52). Dersom det anerkendes, at en foranstaltning, som vedrører en ændring af forældreansvaret, kan træffes i medfør af artikel 20, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003, ville det svare til — idet en faktisk situation, som er resultatet af en retsstridig adfærd, herved konsolideres — at styrke retsstillingen for den forælder, som har ansvaret for den ulovlige fjernelse af barnet.

50 Dernæst bemærkes, som det fremgår af selve ordlyden af artikel 20, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003, at de foreløbige retsmidler skal anvendes over for personer i den medlemsstat, hvor de domstole, som har kompetence til at anvende sådanne retsmidler, har deres sæde.

51 Et foreløbigt retsmiddel i en sag om forældreansvar, som indebærer en ændring med hensyn til forældremyndigheden over et barn, anvendes imidlertid ikke blot i relation til barnet selv, men også over for den forælder, som får tildelt forældremyndigheden, og over for den anden forælder, der som følge af vedtagelsen af et sådant retsmiddel fratages forældremyndigheden.

52 Det er i den foreliggende sag ubestridt, at en af de personer, over for hvilke et sådant retsmiddel anvendes, nemlig faderen, er bosiddende i en anden medlemsstat, og der er intet, som indikerer, at han befinder sig i den medlemsstat, hvor den ret, som anser sig for kompetent i medfør af artikel 20, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003, har sit sæde.

53 Ovenstående betragtninger understøttes af de krav, som følger af 33. betragtning til forordning nr. 2201/2003, hvorefter denne forordning anerkender de grundlæggende rettigheder og respekterer principperne i chartret og især søger at sikre fuld respekt for børns grundlæggende rettigheder som omhandlet i artikel 24 i nævnte charter.

54 Det bemærkes, at en af børns grundlæggende rettigheder som fastsat i chartrets artikel 24, stk. 3, er regelmæssigt at have personlig forbindelse og direkte kontakt med begge sine forældre, og overholdelsen heraf er utvivlsomt bestemt af det overvejende hensyn til barnets bedste.

55 Artikel 20 i forordning nr. 2201/2003 kan ikke fortolkes på en sådan måde, at den tilsidesætter den nævnte grundlæggende rettighed.

56 Det bemærkes herved, at en ulovlig fjernelse af barnet som følge af en beslutning, som ensidigt er truffet af den ene af dets forældre, oftest fratager barnet muligheden for regelmæssigt at have personlig forbindelse og direkte kontakt med den anden forælder.

57 Artikel 20 i forordning nr. 2201/2003 kan derfor ikke fortolkes således, at den kan anvendes som et middel for den forælder, som ulovligt har fjernet barnet, til at forlænge den faktiske situation, som er blevet skabt ved dennes retsstridige adfærd, eller til at legitimere virkningerne af denne adfærd.

58 Det følger ganske vist af chartrets artikel 24, stk. 3, at børns grundlæggende rettighed til regelmæssigt at have personlig forbindelse og direkte kontakt med begge sine forældre kan fraviges, hvis dette overvejende hensyn viser sig at være i strid med andre interesser hos barnet.

59 Det må således konkluderes, at en foranstaltning, som er til hinder for, at barnet regelmæssigt har personlig forbindelse og direkte kontakt med begge sine forældre, alene kan begrundes i en anden interesse hos barnet, der er så tungvejende, at den opvejer denne grundlæggende rettighed.

60 En afbalanceret og rimelig vurdering af alle de interesser, der er på spil, som bør være baseret på objektive betragtninger vedrørende barnet selv og dets sociale omgivelser, skal imidlertid i princippet gennemføres inden for rammerne af en procedure for den ret, som har kompetence til at påkende sagens realitet i medfør af bestemmelserne i forordning nr. 2201/2003.

61 På ovenstående baggrund skal de forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 20 i forordning nr. 2201/2003 skal fortolkes således, at den under omstændigheder som dem, der foreligger i hovedsagen, ikke tillader en ret i en medlemsstat at anvende et foreløbigt retsmiddel i en sag om forældreansvar, som tilsigter at tildele forældremyndigheden over et barn, som befinder sig på denne medlemsstats område, til en af

dets forældre, når en ret i en anden medlemsstat, der i henhold til samme forordning har kompetence til at påkende sagens realitet vedrørende forældremyndigheden over barnet, allerede har truffet en afgørelse, hvorved forældremyndigheden over dette barn midlertidigt tildeles den anden forælder, og denne afgørelse er blevet erklæret for eksigibel i den førstnævnte medlemsstat.

Sagens omkostninger

62 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tredje Afdeling) for ret:

Artikel 20 i Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 af 27. november 2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1347/2000 skal fortolkes således, at den under omstændigheder som dem, der foreligger i hovedsagen, ikke tillader en ret i en medlemsstat at anvende et foreløbigt retsmiddel i en sag om forældreansvar, som tilsigter at tildele forældremyndigheden over et barn, som befinder sig på denne medlemsstats område, til en af dets forældre, når en ret i en anden medlemsstat, der i henhold til

samme forordning har kompetence til at påkende sagens realitet vedrørende forældremyndigheden over barnet, allerede har truffet en afgørelse, hvorved forældremyndighed over dette barn midlertidigt tildeles den anden forælder, og denne afgørelse er blevet erklæret for eksigibel i den førstnævnte medlemsstat.

Underskrifter